

Ceļvedis

Paliatīvās aprūpes pakalpojumi pieaugušajiem



Paliatīvā aprūpe ir aktīva un visaptveroša to pacientu aprūpe, kuri sirgst ar smagām, bieži dzīvībai bīstamām hroniskām vai akūtām slimībām vai kuru izārstēšana vairs nav iespējama

Paliatīvajā aprūpē prioritāra ir sāpju un citu simptomu, kā arī sociālo, psiholoģisko un garīgo problēmu kontrole ar nolūku uzlabot vai saglabāt labāko iespējamo dzīves kvalitāti.

Lēmumu par nepieciešamās paliatīvās aprūpes saņemšanas veidu, piemēram, ambulatori, mājās vai stacionārā **pieņem ģimenes ārsts vai ārsts speciālists**, individuāli izvērtējot katra pacienta gadījumu. Ja pacienta ārstēšana ir sarežģīta un nepieciešama vairāku specialitāšu ārstu konsultācija vai viedoklis, ārstējošais ārsts sasauc ārstu konsiliju.

Pacients var saņemt šādus valsts apmaksātus paliatīvās aprūpes pakalpojumu veidus:

1 Ambulatori:

- Ģimenes ārsta mājas vizītes (*saskaņā ar noteiktiem diagnožu kodiem¹*)
- Konsultācijas pie paliatīvās aprūpes speciālista
- Veselības aprūpes pakalpojumus mājās²

2 Stacionāri

- Aprūpi paliatīvajās nodaļās

¹ MK noteikumi Nr. 555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība”

² www.vmnvd.gov.lv - “Veselības aprūpes pakalpojumi” - “Veselības aprūpe mājās”

Ģimenes ārsta mājas vizītes

Ambulatori paliatīvo aprūpi organizē ģimenes ārsts vai ārstējošais speciālists - nepieciešamības gadījumā nozīmē medikamentus, tai skaitā arī terapijai nepieciešamos pretsāpju medikamentus, kā arī izraksta nosūtījumu pie veselības aprūpes speciālistiem, tai skaitā pie paliatīvās aprūpes speciālista.






















Ģimenes ārsta kompetencē ir tiesības veikt visu, lai noņemtu slimības izpausmes, kas ietver:

- Kompensējamo medikamentu izrakstīšanu (spēcīgas pretsāpju zāles, var būt arī opiāti u.c.);
- Inkontinences līdzekļu izrakstīšanu pacientiem ar noteiktām diagnozēm;
- Atsāpināšanas un izgulējumu kopšanas metožu pielietošanu;
- Dažādus pasākumus, kas nepieciešami elpas trūkuma, asiņošanas, u.c. gadījumos;
- Brūču kopšanu (iztīrīšanu un pārsiešanu);
- Diētas plāna izstrādi vai pārskatīšanu;
- Informācijas sniegšanu aprūpētājiem par slimnieka kopšanu mājas apstākļos.

Pacienti, kuriem nepieciešama ambulatorā paliatīvā aprūpe, ar ģimenes ārsta nosūtījumu var saņemt valsts apmaksātu paliatīvās aprūpes speciālistu konsultāciju.

Valsts apmaksātas konsultācijas pie paliatīvās aprūpes speciālista ambulatorajā ārstniecības iestādē iespējams saņemt neatkarīgi no noteiktās diagnozes.

Ārstniecības iestādes, kur tiek sniegtas paliatīvās aprūpes speciālistu konsultācijas:

Ārstniecības iestāde	Speciālistu skaits	Kontaktinformācija
VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"		<p> 67069259; 67069280;</p> <p> Pilsoņu iela 13, Rīga</p> <p> www.stradini.lv</p>
SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" stacionāra "Latvijas Onkoloģijas centrs" poliklīnikā un stacionāra "Biķernieki" poliklīnikā 4. stāvā 5. kabinetā		<p> 67000610</p> <p> Hipokrāta iela 2, Rīga</p> <p> Lielvārdes 68, Rīga</p> <p> www.aslimnica.lv</p> <p>Stacionārs Biķernieki > Paliatīvās aprūpes nodaļa</p>
SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"		<p> 62203333</p> <p> A. Pormaļa 125, Jēkabpils</p> <p> www.jrslimnica.lv</p> <p>Pakalpojumi > Pieņemšanas laiki > Poliklīnika</p>
SIA "Liepājas reģionālā slimnīca"		<p> 63403231</p> <p> Slimnīcas iela 25, Liepāja</p> <p> www.liepajasslimnica.lv</p> <p>Ambulatorie pakalpojumi > Konsultatīvā nodaļa</p>
SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca" <small>(paliatīvo aprūpi nodrošina onkologs-ķīmijterapeits un onkoloģijas aprūpes māsa)</small>		<p> 65422419</p> <p> Vasarnīcu iela 20, Daugavpils</p> <p> www.slimnica.daugavpils.lv</p>

Kā saņemt veselības aprūpes pakalpojumus mājās?

Veselības aprūpes pakalpojums mājās ir medicīniska aprūpe, kas ietver noteiktu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu pacientam viņa dzīvesvietā, ja pacients nespēj ierasties ārstniecības iestādē.

Veselības aprūpi mājās var saņemt:

- Insulta vai smadzeņu infarkta pacients trīs mēnešu laikā pēc saslimšanas, kuram nepieciešama medicīniskā rehabilitācija;
- Pacients, kuram ir hroniska saslimšana un pārvietošanās traucējumi, kuru dēļ pacients nespēj ierasties ārstniecības iestādē;
- Pacients ar sekām pēc muguras smadzeņu bojājumiem, kuram nepieciešams turpināt medicīnisko rehabilitāciju pēc stacionārās programmas, ja uz šādiem pakalpojumiem nosūta NRC "Vaivari".

Kā saņemt veselības aprūpes pakalpojumus mājās?

- Pirmreizēji **veselības aprūpes pakalpojumus mājās** var saņemt līdz 30 dienām;
- Pakalpojumu sniegšana tiek uzsākta ne vēlāk kā 24 stundu laikā no pieteikuma saņemšanas brīža.
- Pakalpojumu sniegšanu nodrošina darbdienās, brīvdienās un svētku dienās.
- Ja veselības aprūpe mājās ir nepieciešama ilgāk par 30 dienām:
 - ▶ divu darbadienu laikā pirms termiņa beigām pacientam vai viņa piederīgajam jāvēršas pie ģimenes ārsta;
 - ▶ ģimenes ārsts izvērtēs pacienta veselības stāvokli un sniegs atzinumu par nepieciešamību turpināt sniegt attiecīgo pakalpojumu vai to pārtraukt;
 - ▶ papildus samaksa par ārsta mājas vizītēm nav jāveic.
- Lai saņemtu medicīnisko rehabilitāciju mājās, nepieciešams fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsta nosūtījums un tam pievienots rehabilitācijas plāns.

Veselības aprūpe mājās ietver šādus veselības aprūpes pakalpojumus:

- Medikamentu ievadīšanu;
- Ādas bojājuma aprūpi;
- Urīna ilgkatetra maiņu un aprūpi, mākslīgās atveres aprūpi, tai skaitā pacienta un viņa tuvinieku izglītošanu un apmācību par mākslīgās atveres (stomas) aprūpi, kuru vienam pacientam apmaksā ne vairāk kā piecas reizes (izņemot traheostomas, gastrostomas, nefrostomas, cistostomas aprūpi, kuru valsts apmaksā atbilstoši faktiski sniegto pakalpojumu skaitam);
- Enterālu barošanu caur zondi;
- Ilgstošu plaušu mākslīgo ventilāciju;
- Rehabilitāciju insulta pacientiem un pacientiem pēc muguras smadzeņu bojājumiem.

Papildus ārsts var nozīmēt arī citus veselības aprūpes pakalpojumus:

- Izmeklējumus un izmeklējuma rezultātā iegūto materiālu nogādāšanu laboratorijā;
- Vitālo rādītāju kontroli;
- Pacienta un viņa tuvinieku izglītošanu un apmācību par veselības veicināšanas pasākumiem un pacienta aprūpi;
- Klizmas veikšanu.

Noderīgas saites:

Ārstniecības iestādes, kas sniedz valsts apmaksātu
veselības aprūpi mājās:



www.vmnvd.gov.lv - "Veselības aprūpes pakalpojumi"
- "Veselības aprūpe mājās"

Ārstniecības iestādes, kas sniedz valsts apmaksātu
medicīnisko rehabilitāciju mājās:



www.vmnvd.gov.lv - "Veselības aprūpes pakalpojumi"
- "Medicīniskā rehabilitācija"

NVD izstrādāta infografika **par veselības aprūpi mājās:**



www.vmnvd.gov.lv - "Publikācijas" - "Infografikas"

Ārstniecības iestādes, kur tiek nodrošināta stacionārā paliatīvā aprūpe

Paliatīvo aprūpi ir iespējams saņemt slimnīcā:

- **Pēctecīgi citiem stacionāriem ārstniecības pakalpojumiem**, ja ārstējošais ārsts, izvērtējot pacienta veselības stāvokli, uzskata par nepieciešamu pacientam sniegt šāda veida medicīnisko palīdzību. Nepieciešamības gadījumā lēmumu par paliatīvo aprūpi var pieņemt ārstu konsilijš;
- Ja **ģimenes ārsts vai jebkurš cits speciālists** ir izvērtējis pacienta veselības stāvokli un uzskata par nepieciešamu nosūtīt pirmreizējai vai atkārtotai veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanai stacionāri.

Stacionāros paliatīvās aprūpes pakalpojumus var saņemt:

Ārstniecības iestāde	Kontaktinformācija
VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"	 67069280  Pilsoņu iela 13, Rīga  www.stradini.lv
SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīcas" stacionārā "Biķernieki"	 67000610  Lielvārdes 68, Rīga  www.aslimnica.lv Stacionārs Biķernieki > Paliatīvās aprūpes nodaļa
SIA "Daugavpils reģionālā slimnīca"	 65422419  Vasarnīcu iela 20, Daugavpils  www.slimnica.daugavpils.lv Plaušu slimību un tuberkulozes centrs > Paliatīvās aprūpes nodaļa

SIA "Jēkabpils reģionālā slimnīca"

 **62203333**

 A. Pormaļa 125, Jēkabpils

 www.jrslimnica.lv

SIA "Rēzeknes slimnīca"

 **68805050**

 18. novembra iela 41, Rēzekne

 www.rslimnica.lv

SIA "Vidzemes slimnīca"

 **64202603; 64202601**

 Jumaras iela 195, Valmiera

 www.vidzemesslimnica.lv

Nodaļas > Paliatīvās un īslaicīgās
sociālās aprūpes nodaļa

SIA "Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca"


 **63624665**

 Inženieru iela 60, Ventspils

 www.ziemeļkurzemesslimnica.lv

Nodaļas > Paliatīvās aprūpes
nodaļa

Kad būtu nepieciešams vērsties Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijā (VDEĀVK) invaliditātes vai darbspēju ekspertīzes veikšanai?

- VDEĀVK jāvēršas tad, ja personai ar fiziskās vai garīgās veselības traucējumiem, kuru dēļ persona nepārtraukti ārstējusies vismaz sešus mēnešus pirms ekspertīzes veikšanas dienas, **ir radušies stabili funkcionēšanas ierobežojumi un to apliecina medicīniskie dokumenti.**
- Nepieciešamību vērsties VDEĀVK izvērtē ģimenes ārsts vai ārstējošais ārsts, piemēram, izrakstoties no stacionāra.
- **Ģimenes vai ārstējošais ārsts izsniedz nosūtījumu** (*veidlapa Nr. 088/u “Nosūtījums uz Veselības un darbspējas ekspertīzes ārstu valsts komisiju”*).
- Ja ģimenes vai ārstējošā ārsta vērtējumā personas funkcionālie traucējumi ir smagi un ar nelabvēlīgu prognozi, ārsts šādu personu var nosūtīt uz VDEĀVK invaliditātes ekspertīzes veikšanu fakta konstatācijas brīdī – bez nepārtrauktas sešu mēnešu ārstēšanas.
- **Persona vai tās likumiskais pārstāvis VDEĀVK iesniedz:**
 - ▶ Ārsta nosūtījumu (*veidlapa Nr.088/u*);
 - ▶ Personas, likumiskā pārstāvja vai ārsta aizpildītu *Funkcionālo spēju pašnovērtējuma anketu*, ja ekspertīze jāveic personai no 18 gadu vecuma.
Anketa pieejama:
 www.vdeavk.gov.lv > Ekspertīzei nepieciešamie dokumenti
 - ▶ Darbnespējas lapu B, ja tāda ir izsniegta;
 - ▶ Citus dokumentus, ja ārsts vai pati persona uzskata, ka tie ir nepieciešami ekspertīzei.

Kas var saņemt sociālās aprūpes pakalpojumus?

- Visvairāk pieprasītais un visbiežāk sniegtais pašvaldību pakalpojums ir aprūpe mājās. Šo aprūpi var saņemt cilvēki, kuri veselības stāvokļa, funkcionālo traucējumu vai vecuma dēļ nevar sevi patstāvīgi aprūpēt.
- Sociālās aprūpes pakalpojumus dzīvesvietā ir iespēja saņemt personām, kuras:
 - ▶ vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ nevar veikt ikdienas mājas darbus un savu personisko aprūpi;
 - ▶ un kura dzīvo viena;
 - ▶ vai ar šo personu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vecuma, veselības stāvokļa vai nodarbinātības dēļ nevar nodrošināt tai nepieciešamo aprūpi.
- Personai vai viņa pārstāvim jāvēršas savas pašvaldības sociālajā dienestā, kuras teritorijā deklarēta personas dzīvesvieta.
- Sociālais dienests, individuāli izvērtējot katra cilvēka vajadzības un resursus, lems par attiecīgu sociālās aprūpes pakalpojuma veidu.



Informācija par invaliditātes vai darbspēju ekspertīzes veikšanu pieejama VDEĀVK tīmekļa vietnē, sadaļā "Ekspertīzes process īsumā" www.vdeavk.gov.lv, tālrunis 80205009.



Informācija par sociālās aprūpes pakalpojumiem pieejama Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē www.lm.gov.lv.



Informācija par atbalstu personām ar invaliditāti pieejama Labklājības ministrijas izstrādātajā informatīvajā materiālā "Atbalsts personām ar invaliditāti" www.lm.gov.lv > **Personām ar invaliditāti.**

Cilvēks, kuram nepieciešams atbalsts funkcionēšanas traucējumu mazināšanai par valsts budžeta līdzekļiem var saņemt tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu

Tehnisko palīgīdzekļu pakalpojums ir pieejams gan pilngadīgām personām, gan bērniem:

- ar invaliditāti;
- kuriem tehniskais palīgīdzeklis nepieciešams funkcionālās mazspējas novēršanai;
- ar prognozējamu invaliditāti (ja tehniskā palīgīdzekļa nepieciešamība noteikta individuālajā sociālās rehabilitācijas plānā);
- ar anatomiskiem defektiem (tiesības saņemt protēzes vai ortopēdiskos apavus).

Pakalpojuma ietvaros personai tiek veikta funkcionālo spēju novērtēšana, atbilstošā tehniskā palīgīdzekļa izgatavošana, pielāgošana, lietošanas apmācība, remonts, aprites nodrošināšana.

Persona var saņemt šādus tehniskos palīgīdzekļus:

- Pārvietošanās palīgīdzekļus, piemēram, ritenkrēslu vai rollatoru u.c.;
- Pašaprūpes palīgīdzekļus, piemēram, vannas un tualetes krēslus u.c.;
- Citus palīgīdzekļus.

Kas jādara, lai saņemtu nepieciešamos tehniskos palīgīdzekļus?

Lai saņemtu **personīgās aprūpes palīgīdzekļus**, personai vai tās likumiskajam pārstāvim jāvēršas VSIA "Nacionālais rehabilitācijas centrs "Vaivari"" Vaivaru Tehnisko palīgīdzekļu centrā ar iesniegumu, kurā norāda:

1. personas datus;
2. invaliditātes grupu, ja tāda noteikta;
3. nepieciešamā tehniskā palīgīdzekļa veidu un mērķi (vai nepieciešamību pēc tehniskā palīgīdzekļa, kas saistīta ar ceļu satiksmes negadījumu, nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību);
4. vai personas veselība ir bijusi apdrošināta;
5. vai persona vēlas saņemt tehniskā palīgīdzekļa pakalpojumu centrā vai pie cita tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumu sniedzēja, veicot līdzmaksājumu un iegādājoties tehnisko palīgīdzekli īpašumā.



Iesnieguma un atzinuma veidlapas pieejamas tīmekļa vietnē www.vtpc.lv > **Nepieciešamie dokumenti** > **Iesniedzamie dokumenti**

Svarīgi!

Lai pieteiktos valsts apmaksāta tehniskā palīgīdzekļa – funkcionālās gultas un pretizgulējuma matrača saņemšanai, **papildus iesniegumam un atzinumam klientam jāiesniedz:**




Braden skala izgulējumu rašanās riska izvērtēšanai - www.vtpc.lv > Nepieciešamie dokumenti > Braden skala




VDEĀVK atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību sakarā ar funkcionāliem traucējumiem (kopija).

Kontaktinformācija:

**VSIA „Nacionālais rehabilitācijas centrs „Vaivari””
Vaivaru Tehnisko palīgīdzekļu centrs**

 67552350

 vtpc@nrc.lv

 Ventspils iela 53, Rīga, LV-1002

 www.vtpc.lv

Papildu informācija par paliatīvo aprūpi pieejama:

Nacionālā veselības dienesta tīmekļa vietnē www.vmnvd.gov.lv
sadaļā “Veselības aprūpes pakalpojumi” – “Paliatīvā aprūpe”,
kā arī zvanot pa bezmaksas tālruni – **80001234**.



Veselības ministrija



Nacionālais veselības dienests



Labklājības ministrija